

مرد ماندگار در حافظه تاریخ

شش سال قبل از امروز قلبی از تپش باز ماند که تا آخرین لحظه حیات جز به مردم و میهنش به چیز دیگری نمی اندیشید و درد و رنجی جز درد و رنج توده های زحمتکش و کشورش نداشت. او در آخرین لحظات زندگی به جواب داکتری که فکر می کرد شاید برای رفتنش از جهان نگران است، گفت: "مرگ و زندگی برایم دو پدیده واقعی و قبول شده است. من از مرگ هراسی ندارم و اگر میخواهم زنده بمانم صرف به خاطر مردم است نه دل بستگی به زندگی شخصی ام." این انسان بزرگ با چنین آرمانی می زیست و به مردمش نیز چنین تعهد بسته بود:

من ندانم سال دیگر زنده ام
همچنان بر تار شب تابنده ام
گر بودم فریاد آتشگون زخم
آه دل در انفجار خون زخم
گر نبودم عهد من تکرار باد
روح من در عرصه پیکار باد

شود بر التیام زخم های آنان و بار و یآوری باشد برای نجات شان از زیر ستم های چندگانه که بالای شان روا داشته می شد.

نورانی با آن که از بیماری حاد شکر رنج می برد و از خطرات آن به خوبی آگاه بود، ولی هیچگاه مشکلات صحتی مانع

بلی! این انسان والا کسی نبود جز زنده یاد داد نورانی، مبارز نستوه و دوست خوب زحمتکش افغانستان. با آن که دارای خانواده خوب و دوست داشتنی بود و سخت به آن عشق می ورزید اما تمام درد و غمش درد و رنج مردمش بود که می خواست مرهمی

پیکار و مبارزه اش نشد و قلم توانایش از نوشتن باز نماند. او الگوی خوبی بود برای همزمان و قلم بدستانی که چون او می اندیشیدند و به پیش می رفتند.

در زندگی انسان های زیادی را تجربه کرده ام که در گفتار پرمدها بودند و لاف از ایثار و فداکاری می زدند اما زمانی که محک عمل در میان می آمد پای شان می لنگید و در وقت خطر و مشکلات از دیگران عقب می ماندند. اما زنده یاد نورانی مبارز نترس، انسان صادق و تهی از ریا، پُر تلاش و صمیمی بود که می گفت:

لا فیدگان خفته فقط حرف می زنند
اینجا سکوی حرف نه، میثاق بستنیست
کشتی شکسته آنی که ساحل به باد داد
بر ناخدای جور، دهها لعن رفتنیست
بر خار راه عشق منه پا، گر نهی
نامرد آنکه تا زده این راه خفتنیست

زنده یاد نورانی با ایمان کاملی که به اندیشه و افکارش داشت، به او این جرئت را **ص ۲**

تشدید رقابت های خصمانه ناتو با روسیه و چین

چنانکه از متن معاهدات بنیانگذاران پیمان اتلانتیک شمالی (ناتو) پیداست، هدف از ایجاد این پیمان ظاهراً تأمین امنیت، جلوگیری از نفوذ اتحاد جماهیر شوروی و حاکمیت صلح در جهان عنوان گردیده، اما ماهیت استعمارگرانه و سودجویانه کشور های عضو ناتو، این سازمان را به ابزار قدرتمند اقتصادی، سیاسی و ماشین جنگی ویرانگر نظامی برای امپریالیست های عضو ناتو مبدل نموده که برای غارتگری کشور ها هر از گاهی از آن استفاده می نمایند. **ص ۴**

فروپاشی اتحاد شوروی و انحلال پیمان ورشو در سال ۱۹۹۱، دیگر آن رقابت خصمانه در چارچوب پیمان های ناتو و ورشو وجود ندارد و ایالات متحده یکه تاز میدان گردیده، اما روسیه به عنوان میراث دار پیمان ورشو، خاقان های چین، حاکمان مذهبی رژیم آخوندی ایران و خانواده کیم جونگ اون رهبر کوریالی شمالی از یک جانب و کشور های عضو پیمان ناتو از جانب دیگر فکر آقایی و تسلط بر جهان را دارند.

که این دو پیمان از زمان ایجاد، روی حاکمیت سیاسی دو فرماسیون اقتصادی - اجتماعی، یکی مبتنی بر استعمار کشور ها و استثمار توده ها و دیگر آن در اوایل مبتنی بر حق تعیین سرنوشت ملل و رهایی انسان ها از بند استثمار و بعد ها با ظاهر سوسیالیستی، اما ماهیت امپریالیستی در رقابت شدیداً خصمانه باهم قرار داشتند و هر یک تلاش داشت تا قدرت بلامنازع جهان باشد. با وصف آنکه بعد از

کشورهای عضو ناتو همه ساله با تمدید و بازنگری فعالیت های انجام یافته و اتخاذ تصمیم جدید قصد دارند تا شدت بحران های موجود در کشورهای آسیایی مخصوصاً خاورمیانه و آسیای مرکزی و سایر نقاط جهان را بیشتر ساخته تا به اهداف شوم استعماری شان دست یابند. نیم نگاهی به تاریخچه شکل گیری پیمان های ناتو و ورشو بعد از جنگ جهانی دوم، گویای این حقیقت است

ائتلاف نامقدس

چهار دهه جنگ تحمیل شده امپریالیستی بر ملت مظلوم و زحمتکش افغانستان شرایط و حالات ناگوار را به وجود آورده که بشریت نظیر آن را به ندرت مشاهده کرده است. در وهله اول اشغال افغانستان ذریعه قدرت بزرگ امپریالیستی (سوسیال امپریالیزم شوروی) در اخیر دهه پنجم هـ.ش با قشون تا دندان مسلح صورت گرفت که با مقاومت دلیرانه مردم زحمتکش این مرزوبوم مواجه گردید؛ از سوی دیگر دست اندازی کشورهای دیگر امپریالیستی که در رقابت جهان کشایی با سوسیال امپریالیزم شوروی روبرو بودند، در چنین شرایط تغییر موضع نیروهای جنگی خادم امپریالیزم که اکثراً بشکل ائتلاف ها خود را نمایان می ساختند، هر تغییر موضع و ائتلاف جدید نیروهای جنگی با جنگ های ارتجاعی همراه بود که با خود ریختاندن خون زحمتکشان را به همراه داشت.

در اوایل نمونه این چنین ائتلاف ها را در وجود اتحاد سه گانه و اتحاد چهار گانه هفت تنظیم جهادی پشاور و اتحاد هشت گانه تنظیم

های ساخته شده آخندهای ایران به وضوح به ملاحظه میرسد. درحقیقت سکاندار همه این ائتلاف ها و اتحاد ها دستگاههای جاسوسی پاکستان و ایران بوده و مطابق منافع کشورهای امپریالیستی که در رأس این دستگاههای جاسوسی قرار داشتند سمت و سو داده می شدند. در پهلوی این ائتلاف ها در داخل کشور نیز خودفروخته نیز صورت میگرفت. نتیجه تمام ائتلاف های قبلی میان تنظیم های جنایتکار جهادی و گروه های غیرجهادی جز قتل و کشتار مردم، غارت مال و املاک مردم، تجاوز به ناموس مردم زحمتکش چیزی دیگری به ارمغان نداشته است، و پروسه چنین ائتلاف ها تا حال جریان دارد.

با برچیده شدن بساط طالبان جنایتکار با حمایت مستقیم نیروهای امریکایی، سلسله حکومت های ائتلافی و ائتلاف های نامیمون و نامقدس بار دگر آغاز گردید. کنفرانس بن تمامی جنایتکاران چند دهه گذشته را حول محور فساد، چور و چپاول و خیانت جمع نمود. لذا منافع شخصی، گروهی و تنظیمی این

افراد باعث گردید تا آنان بارها به سوی ائتلاف های موقتی کشانیده شوند. نتیجه تمام این ائتلاف ها حتی قبل از شروع آن برای مردم روشن بوده است. اینک بار دیگر ائتلاف جدیدی از افراد و تنظیم هایی که در بیش از سه دهه به مردم خیانت کرده اند، تشکیل گردیده است: جنبش ملی اسلامی، جمعیت اسلامی و حزب وحدت اسلامی بار دیگر به علت از دست دادن منافع شخصی و گروهی، سر را در یک آخر کرده اند تا با زیر فشار قرار دادن حکومت وحشت ملی، امتیازاتی را نصیب گردند.

ائتلاف مذکور به اساس اسناد ارائه شده خود اینان، خواهان اصلاح نظام پوشالی موجود است و جالب این که هر سه تنظیم فوق الذکر از ارکان اساسی این دولت می باشند. اصلاح در سایه اشغال جز تداوم عمر اشغال و حکومت پوشالی چیز دیگری نیست. ائتلاف مذکور که عمر گنبد خویشت را در چنین پروسه های ائتلافی گذرانده، جز امتیازگیری از دستخوانی که اشغالگران پهن نموده اند، چیز دیگری نیست تا باشد ازین طریق تعدادی از افراد باقی مانده را که

در قدرت دخیل نیستند و بخشی از این ائتلاف هستند، شامل خوان قدرت نمایند و با مکیدن خون توده های تهیدست ما عمر ننگین خود را طولانی سازند.

درین ائتلاف چهره های آشنا و امتحان شده که ذره ای به مردم و وطن باور و ایمان ندارند، گرد آمده اند و همان چهره های ائتلاف گر وعهد شکنی اند که جز غارت، چور و چپاول به چیز دیگری نمی اندیشند. اینان از نظامی شکایت و گله دارند که از بالا تا پائین در آن شامل و شریک هستند و بالاتر از ۷۰ درصد قدرت نظام را در اختیار دارند.

بناءً این ائتلاف که از سه ضلع نامیمون تشکیل گردیده است، نیروهای دخیل در هر ضلع آن دارای تاریخ سیاه جنایت و خیانت به مردم می باشد، لذا بر مردم است تا فریب چنین انسان های خاین و فریبکار را نخورند و آزموده را بار دگر نیازمند. تکنوکراتی که در مقابل اینان ایستاده است، تا حال از حمایت قوی ایالات متحده و متحدان غربی برخوردار است و این جمع که چیزی به نام خدمت به مردم در ضمیر شان وجود ندارد، با این سروصداها تنها قادر خواهند شد که برای خود امتیازاتی را به دست بیاورند.

ته بی پیام ورکاوه چې سره متحد شي او د کارگرانو سره یوځای ظالمان او لوټماران ورتي. هغه د فیوډالانو په ضد و، نو په شعر کې به یې په څرگند ډول ویل:

ستره ملاکه نور ستا ژغ په غاړه ورلې نشم

ستا د پښو لاندې خپلې ژوند کولې نشم

د سیدال سخندان همدا انقلابي روحیه، د زیارکښانو سره د پیوستون روحیه او مخکښی اند و، چې اخوانیانو په راس کې یې مشهور خاین بنسټپال، گلبدین، دا د زیارکښانو رښتني استازی نور ونه زغمو او بالاخره یې دا مبارز ترور او له زیارکښانو یې واخیست. خو د سیدال سخندان لاره ادامه لري، فکر یې لاریون لري او یاد یې پرتمین او ځلانده دی. ★

مضمون، د کارگرانو او بزگرانو د خلاصون لپاره وو. هغه کارگرانو ته داسې پیام ورکاوه:

مست سیلاب شه، انقلاب شه، ارتجاع په تراره کره شاهه شاهه ای کارگره خپل ایمان غیرت ښکاره کره

سیدال په دې ښه پوهیده چې د ستمخپلو د خلاصون اصلي مخکښان کارگران دي. هغه د کارگرانو په قوت او ځواک پوهیده؛ نو همدا دې چې دې بیوزلې طبقې ته د پیوستون، وحدت او سیلاب کیدلو پیام ورکوي، داسې سیلاب چې ارتجاع ږنگ کړي. سیدال د کارگرې طبقې تر څنګ هیڅکله بزگران او دهقانان له یاده ونه ویستل. هغه په دې باور درلود چې دهقانان د ارتجاع د ږنگولو لپاره د کارگرانو طبیعي او مطمئن متحدین دي. همدا دی چې بزگرانو

ګلورنال مبارزې ته هڅول او پر زیارکښه ولسونو یې خورا اغیزه کوله. سیدال، لکه څینو لچو روشنفکرانو په شان، هیڅکله نه غوښتل چې خپلې ویناوې په اصطلاحاتو مشبوع او ډکې کړي او داسې وینا وکړي چې ولسونو ورباندې پوه نشي، هغه د ولس ویاند و، د ولس لپاره یې د برابرۍ او آزادۍ فریاد و هو.

د دې انقلابي مبارز څلورمه ځانګړنه، د شعر له وسلې څخه کار اخیسته وه. سیدال، شعر د سینګارونو محل نه گڼو، بلکې هغه چاره یې گڼله چې د غلیمانو پر ورمیره تیریدله. د سیدال د شعرونو منځپانګه او

دا انقلابی شاعر او ...

هغه نه یوازې وکړای شول چې یې له کومې انډینې کار ته دوام ورکړي، بلکه ډیر ژر د یکاوانګ د بزگرانو په زړه کې یې ځای پیدا کړ او له ځانګړي درناوي څخه برخمن شو.

د سیدال سخندان دریمه ځانګړنه، پیاوړی ویاندوي وه. هغه د مبارزو روښاندو په غورځنګ کې پیاوړی ویاند و. سیدال د کارگرانو او بزگرانو په ژبه وینا کوله، وینا یې په جوړجاړي ککړه نه وه، بلکې د طبقاتي منځپانګې سره مل وه. د هغه وینا او شعر د لاریونونو

د انقلابی شاعر او د زیارکښو پرگنو اتل، د سیدال سخندان یاد پر تمین ساتو!

لرلی: لومړی هغه یو انقلابي ښوونکی و. هغه تل کونښن کاوه چې د ښوونکي په توګه د تدریس تر څنګ د زیارکښانو ماشومان په انقلابي روحیه وروزي. هغه به د تدریس په ترڅ کې د واکمنو طبقو زبېښاک او استعمار زده کوونکو ته په ساده ژبه تشریح کوو؛ دا به یې تشریح کاوه چې څنګه په ټولنه کې لږ شمیر کسان او کورنۍ شتمني او بډایه کيږي او د ټولني ډیره برخه بیوزله پاتې کيږي او د بیوزلي څخه د ژغورنې لارې چارې به یې په عملي مثالونو او بیلګو زده کوونکو ته تشریح کولی.

سیدال سخندان، د څلورمې لسیزې انقلابي روښاند و. هغه د زیارکښو ولسونو ملاتړی و او خپل ژوند یې د ولسونو د ښیرازی، هوساینې او برابری لپاره وقف کړی و. سیدال، د دې تر څنګ چې یو مخکښ ښوونکی و، ښه شاعر او ویاند و. هغه په شعر کې د کارګرانو، دهقانانو او تر ستم لاندې ولسونو هیلې، امیدونه او راتلونکي انځور او تل یې کونښن کاوه چې د شعر په مرسته د ستمخپلو طبقو اعتراض او مبارزه پیاوړی او غښتلي کړي. سیدال سخندان، د یو ژمن او انقلابي روشنفکر په توګه څو عمده ځانګړنې

معلمی لپاره تبدیل کړ، ص ۲

اما شاعرانی را که به مردمش اندیشیده و درد و رنج شانرا احساس می کنند چنین می ستود: «شاعرانی که در سروده های شان برای انسانیت می رزمند و از برابر دشواری ها نمی گریزند و با هیچ خونریزی نمی سازند، درس قدم گذاردن بر راه را می آموزاند و به اینگونه شهید می گردند و درس بزرگ تاریخ را به یادگار گذاشته، نفرت تاریخ را بر چهره زرد شاعران «بی راه» نثار می کنند.»

زنده یاد نورانی با آنکه به خاطر سختکوشی و تلاش زیادش محبوب دوستان و همزمانش بود ولی هیچگاه کار خود را به رخ دیگران نمی کشید. او به انسان های پر تلاش و زحمتمکش ارج می گذاشت و آنان را دوست داشت.

اکنون که شش سال از مرگ نا به هنگام این انسان بزرگ می گذرد و دیگر در جمع دوستان و یاران صادقش نیست، نبودش را بیش از هر زمان دیگری می توان حس کرد. وجود انسان هایی چون نورانی نیازست برای مردم دردمند این سرزمین آسیب دیده، زیرا رهبری کشتی شکسته ای این راهیان راه آزادی، انسانیت و برابری به ساحل نجات، نیاز به ناخدایی دارد که هم مرد عمل باشد و هم خرد و دانش، هم متعهد به آرمانش باشد و هم صادق به یاران و همزمانش.

شدگان نه سرخ که چون آب کنار خیابان خاکی و گندیده می باشد.» او همچنان شاعرانی را که در مقابل بی عدالتی ها، ظلم و استبداد بی تفاوت بوده و سکوت اختیار می کنند، چنین به باد انتقاد می گرفت: «هستند شاعرانی که مدعی شعر غیر سیاسی اند و از هیچ خوکی تعریف و تمجید نمیکنند، اما در برابر جنایات و وطنفروشی های خوکان سکوت نموده و به این صورت در میان دو کرسی ظالم و مظلوم بیطرف، ساکت و آرام می نشینند، ظاهراً به هیچ چیزی در این دنیا کاری ندارند. به دیوار جسم شان چسبیده و بعضی از آنان سوزهای عشق چشم و ابروی فلان کمر باریک و شکن در شکن زلفان و انار پستان را برای آرامش روحی خود و درد چینی از دیگران روزه می کشند و اینگونه دنیای شان را فقط محدود به خود و معشوق می سازند و آنسو ترک به هیچ خونی ارج نمی گذارند.» نورانی در جواب همچو شاعران بی احساس می گفت:

من از شراره آتش بهار می طلبم
نه از سیل ساق و شراب و بار می طلبم
قسم به شعله و پاش جو در نهاد منست
ز گله، کله به یا های دار می طلبم
برین سیاه که جفان سرود میرانند
بوی گل ز سرودم که خار می طلبم
ز تاق شعر به انگشت، یک تلنگر بس
شرار مصرع خنجر گذار می طلبم

مرد ماندگار در حافظه ...

داده بود تا در مباحثات علمی و سیاسی و نشست های رسانه های مختلف شرکت نموده و با شهامت بی مانند و استدلال علمی و منطقی از جنایاتی که در کشور تحت اشغال در جریان بود پرده بردارد، جنایتکاران را افشا نموده و از توده های دردمند و دربندش به دفاع برخیزد. او چون دیگران در مقابل مصائبی جاری اغماض نمی کرد و تن به معامله نمی داد و همین مسئله بود که حتی عده ای از مخالفین فکری و سیاسی اش را نیز وا میداشت تا به خاطر همین ایمان قوی و برخورد صادقانه اش به مسایل، به او احترام کنند. او در تلاش و سختکوشی نمونه ای به دیگران بود. نورانی از آنانی که خود به اصطلاح در غندی خیر نشسته و به دیگران درس مبارزه و فداکاری را «ارشاد» می نمایند و یا از استراحتگاه های خود هزار و یک برجسب به مبارزان زده و از حضور در میدان عمل ابا می ورزند، این شعر نیشابوری را مثال می داد:

گر مرد رمی میان خون باید رفت
وز پای فتاده سرنگون باید رفت
تو پای به راه در نه و هیچ می پرس
خود راه بگو بدت که چون باید رفت

یادش تا بی نهایت ها گرامی باد! ★

یاد و خاطره داد نورانی، شاعر نامدار و انقلابی بزرگ کشور گرامی باد!

اگر فروپاشی نظام برده داری با نام اسپارتاکوس گره خورده، اگر پیروزی انقلاب کوبا با نام ارنستو چگوارا پیوند دارد، اگر عمر مختار پوزه اشغالگران ایتالیایی را در لیبیا به خاک مالید، اگر استعمار انگلیس بعد از ۲۰۰ سال هند را ترک و استقلال هند به نام گاندی رقم خورد، اگر نام امیلیانو زاپاتا روشنی بخش انقلاب مکزیکی گردید، اگر انقلاب کبیر اکتوبر ۱۹۱۷ در روسیه نام ولادیمیر ایلیچ لنین را یدک می کشد، اگر انقلاب ۱۹۴۹ در چین با نام

مائوتسه دون پیوند دارد و یا اگر صد ها رهبر انقلابی و آزادی بخش دیگر در سراسر جهان نقش و رسالت شان را در قبال رفاه و سعادت جوامع انسانی به وجه احسن ادا نموده و قادر گردیده تا تغییرات بس شگرف در زندگی انسان ها به میان آورند، در عقب همه این تغییرات بزرگ جوامع انسانی تا سرحد دگرگونی نظامی های اقتصادی - اجتماعی، توده ها به عنوان عامل عمده و اساسی نقش شان را ادا نموده اند. قهرمانان میتوانند نقش پیشرونده و یا

بازدارنده در سمت و سو دادن رویداد های بزرگ تاریخ بازی نمایند، اما این توده های زحمتکش و ستمدیده اند که تحت رهبری و مدیریت قهرمانان واقعی، کلیدی ترین و اساسی ترین عامل را در پیروزی ها و یا شکست ها به عهده دارند، بدون سهمگیری و حضور توده ها، هیچ رویداد تاریخی به هر اندازه هم که قهرمانان تلاش و از خود گذری نمایند، به سر منزل مقصود نمی رسند. شخصیت های ملی، آزادیبخش، مترقی و انقلابی در مکتب بزرگ خلق ها با گذار از

کوره راه های تئوری و پراتیک اجتماعی پرورش و به عنوان رهبران جریان های بزرگ سیاسی و اجتماعی ظهور می نمایند و هیچ تعهدی در برابر هیچ کسی جزء خدمت به مردم ندارند. این رهبران با درک واقعیت های عینی جامعه با از خود گذری ها و قربانی های بیشمار به هدف دستیابی توده ها به آسایش و آرامش تا پای جان مبارزه می نمایند، کم نیستند چنین رهبرانی که با گذشتن از تمامی نعمات مادی و آسایش زندگی، جاودانه گردیده اند.

ص ۵

تشدید رقابت های خصمانه ...

دست درازی ها و مداخلات ناتو مخصوصاً امریکا بعد از سال ۲۰۰۱ در ویرانی و بربادی کشور های افغانستان، عراق، سوریه، لیبیا، یمن و نفوذ سیاسی، نظامی و اقتصادی کشور های عضو ناتو بالای کشور های ویران شده فوق الذکر، امارات متحده عرب، قطر، عربستان سعودی، کویت، عمان، ترکیه، کوریای جنوبی، جابجایی پیشرفته ترین و مرگبارترین سلاح های جنگی و نصب سامانه های دفاعی در پایگاه های نظامی نزدیک به مرز های روسیه، چین، ایران و کوریای شمالی؛ آموزش، تمویل و تجهیز منحوس ترین و جانی ترین گروه های تروریستی قرن مخصوصاً دولت اسلامی عراق و شام «داعش» و بالاخره شکم انداختن کشورهای عضو ناتو به خصوص امپریالیست های امریکایی، انگلیسی، آلمانی و فرانسوی بالای بزرگترین منابع نفتی جهان در خاورمیانه، عواملی

اند که کشور های روسیه، چین، ایران و کوریای شمالی را به خشم آورده و این کشورها از طرق مختلف در برابر این دست درازی ها، مداخلات و حرکات تحریک آمیز اعضای ناتو از خود عکس العمل های شدید نشان میدهند. کشور های روسیه و ایران عملاً از طریق تمویل و تجهیز گروه های خاصی از طالبان در افغانستان و راه اندازی جنگ های نیابتی در این کشور و همچنان حمایت نظامی، سیاسی، اقتصادی و بشری از دولت بشارالاسد در سوریه، برنامه ها و اهداف ناتو را در افغانستان و خاورمیانه شدیداً با چالش و مشکل جدی مواجه نموده اند. به همین ترتیب کشورهای چین و کوریای شمالی با تحرکات اقتصادی و آزمایش های پیهم پیشرفته ترین موشک های هستوی و غیر هستوی خواب خوش هم پیمانان ناتو را حرام کرده اند. امروز اگر رژیم خونخوار و آخوندی ایران جوانان مهاجر و خسته از جنگ افغان را به میدان های نبرد در سوریه می برد و یا صد ها جوان را زیر نام طالب به وسیله طیاره به ولسوالی قلعه کاه ولایت فراه برای جنگ با دولت

کابل انتقال میدهد و یا روسیه گروه های خاصی از طالبان را تمویل و تجهیز می نماید و یا چین پروژه های ده ها میلیارد دلری تحت نام «یک کمربند اقتصادی، یک راه» را به راه میاندازد و در تلاش تقویه هر چه بیشتر پیمان شانگهای می باشد، و یا اینکه کوریای شمالی در تازه ترین مورد اقدام به آزمایش موشک بالستیک قاره پیما می کند، همه و همه مستقیماً به دست درازی ها و مداخلات کشور های امپریالیستی عضو ناتو به اقصى نقاط جهان ارتباط دارد. سران ۲۸ کشور عضو پیمان اتلانتیک شمالی (ناتو) در چهارم سرطان امسال بار دیگر گردهم آمدند تا ضمن بازنگری سیاست های سال گذشته، با طرح سیاست های جدید از یکطرف و زنده سازی خود را در سطح جهان حفظ نموده و گسترش دهند و از جانب دیگر با قدرت نمایی، سد راه پیشروی روسیه، چین، ایران و کوریای شمالی گردند. امپریالیزم امریکا که بیشترین مصارف نظامی پیمان ناتو را عهده دار می باشد، زیادهترین نفوذ را نیز بر این پیمان

اعمال نموده و از ناتو منحیث ابزار سیاسی قدرتمند استفاده می نماید. عمده ترین تصمیم اتخاذ شده در نشست امسال ناتو در بخش نظامی، اعزام عساکر بیشتر به افغانستان و پیوستن ناتو به ائتلاف جنگ علیه داعش، در بخش سیاسی نحوه برخورد و تعامل با روسیه مخصوصاً در رابطه به اوضاع سوریه و بحث روی پذیرش عضویت مونه نگر و منحیث بیست و نهمین عضو این پیمان و بالاخره در بخش اقتصادی افزایش ۴.۳ درصدی بودجه نظامی ناتو از طریق فشار بالای آنعده از اعضای ناتو که در بودجه نظامی این پیمان نقش کمتری داشته، می باشد. توسعه طلبی ها و دست درازی های ناتو باعث تشدید رقابت های خصمانه بین اعضای ناتو با کشورهای روسیه، چین، ایران و کوریای شمالی گردیده که پیامد آن آغاز جنگ گسترده و ویرانگر به سطح جهان خواهد بود و اگر این رقابت ها و مداخلات به همین منوال ادامه یابند، جنگ ویرانگر هستوی بین این قلدران، کشورهای زیادی را به باد فنا خواهد داد و کره زمین را با فاجعه جبران ناپذیر روبرو خواهد کرد. ★

جلاد		زنده یاد داد نورانی	
تو ای جلاد خون آشام تو ای اهریمن بدنام دگر مشتت	چرا بیهوده بر آئین من زنجیر میتابی اگر سوهان زنی بزرگ رگم بر پای سیدرا، باور عمرم برنده دشنه ات گردد، دوصد چندان من از تیغ شرر کار شرر کاران نمیترسم نمیترسم نمیترسم	بپنداری تو ای جلاد! من آن سنگم که از خاییدن دندان نمیترسم و یا پولاد و آهن کز رجز خوانی بی پتک و آتش و سندان نمیترسم چنانم من که از رندی رندان در خم رندان نمیترسم من از تاق ظفر چیدم	عطر همبدر دانم بیا در مسلخ پیمان بین کوهپایه ایمان بدین باور من از شلاق و گنده در ته زندان نمی ترسم نمی ترسم
که من از های هوی بی معانی خداوندان نمی ترسم منم یک همبدر کوبک اندر عرصه آبی	بشکسته		

یاد و خاطره داد...

زنده یاد داد نورانی شاعر، نویسنده و انقلابی کشور یکی از این شخصیت های بزرگ اند که در پراتیک ثابت ساخت، تافته جدا بافته از خلق دربند ما نبوده و با وصف آنکه از وضعیت صحتی خود به خوبی آگاه بود و هر لحظه خطر مرگ او را تهدید میکرد، اما هیچگاهی دست از مبارزه پیگیر علیه استعمارگران و استثمارگران بر نداشت و از طریق سرودن اشعار انقلابی، نوشته های تئوریک روشنگری، اشتراک در بحث ها و تحلیل های سیاسی از وضعیت اسفناک افغانستان و آموزش نسلی از جوانان متعهد و انقلابی بر نداشت و تا آخر به راه که انتخاب کرده بود، وفادار ماند و هرگز تسلیم زر و زور نگردید. زنده یاد نورانی چهار سال قبل در روز

بیست و دوم سرطان در حالیکه هدف بزرگ خدمت به توده ها را در سر داشت، بدرد حیات گفت و جاودانه گردید. امروز که چهار سال از درگذشت آن شخصیت بزرگ میگذرد و افغانستان زخمی کماکان در چنگال خونین اشغالگران، طالبان جنایتکار و مزدور، داعشی های جانی و حکومت فاسد «وحدت ملی» تکه و پاره می گردد، بیشتر از هر زمانی نقش روشنگری او از وضعیت سیاسی افغانستان که با تحلیل های دقیق و جامع بیان میداشت، احساس میگردد.

با وصف آنکه سیر تکاملی تاریخ ثابت ساخته که توده ها در تغییرات و تحولات بزرگ سیاسی نقش عمده و اساسی را ایفاء می نمایند، اما از سهم رهبران واقعی که بتوانند با تحلیل مشخص از وضعیت و درک عمیق شرایط عینی و ذهنی، توده ها را در رسیدن به منزل مقصود سمت و سو میدهند، نباید غافل ماند. امروز نبود نورانی

ها در وضعیت ناهنجار و بحرانی سرزمین اشغالی ما بیشتر از هر زمانی احساس می گردد. «رهبران» جهادی و سیاسی حکومت فاسد «وحدت ملی» و سایر شخصیت های متزلزل سیاسی کنونی که ناف شان در جای با استعمارگران و استثمارگران گره خورده، هرگز

نمی‌توانند رفاه و آسایش را نصیب توده ها نمایند و به جزء از اقلیت چاپلوس و کاسه لیس، اکثریت توده ها چهره های واقعی آنها را شناخته و در ورق ورق تاریخ جنایت ها، خیانت ها و رذالت های این «رهبران» جنایتکار، وطنفروش، خیانتکار و تسلیم طلب را به خوبی درک نموده اند.

شپ، زموړ زور د نورو پوستو تر زوره کم نه دی. چې موټر حرکت وکړ، بدن مې زیات درد کاوه او ساه مې خپګر کې پېچل شوې و. د موټر په هنداره کې مې د سپین ږيري اوبنګې لیدلې چې لکه دوی ویاړې د هغه د سپین مخ پر دواړه خواو بهیدې، چې ښار ته تر ننوتو پورې وچې شوې. ★

سپین ږيري او بله بې زما پر شا بار کړل او په کنډاغ او لغتو وهلو او ښکښلو بې غولې ته پورته کړو. گونۍ مو یوې کوټې ته د یوه «رهبر» تر عکس لاندې چې په یاد مې نه دی کوم یو و، ځای پر ځای کړې. قومندان په اوچت آواز سپین ږيري ته وویل: وروسته له دې بې پیسو را نه

سپین ږيري سمدستي پورته او په لاس کې بې ټینګې ونيولې. زموړ د نارو په اوریدو بل ټوپکي راوړسید. لومړني دویم کس ته ناره کړه: دوی پیسې نه راګوي او بدماشې کوي! هغه د ټوپک ګیټ کش کړ او څو کنډاغه بې پر څټ ووهلم، یوه گونۍ پولی او یوه گونۍ مپلې بې ښکته کړل. یوه بې د

ښځې عجب جړت درلود...

بې ښکښل پیل کړل او په یوه حرکت بې خپلې غوړوالی او گوتمې وویستې او له سیټ څخه بې پر قومندان ور خطا کړې: واخله، دا زهر کړه! غوړوالی او گوتمې پر ځمکه ولویدلې،

بنځې عجه جرئت درلودا

تلياد داد نورانی

کړو؟ لا مو څه نه وو ويلي چې ځنځير ته ورسيدلو.

له کابل څخه د لوگي شخړې پورته کيدې او د چاودنو غبر اوريدل کيدو.

تلوار مو و چې تر شپې مخکې ښار ته ننوځو. د لمر بيکه خلا د کابل د

لويدیځ پر لمن د زرهاو وژل شويو کابليانو وينې انځورولې. يو جگ

سړی چې تورې عينکې يې پر سترگو وې او اوده ږيره يې وه، د موټر خوا

ته راځی او وېي ويل: څلور لکه! سپين ږيري په ږيرديدو ښکته شو.

وروره په خدای او قرآن قسم که بې له دغه ۵۰ زره نورې پيسې راته پاته

وي. د سروبي پوستې رانه ټولې پيسې واخيستي... د سپين ږيري خبره لا پای

ته نه وه رسيدلې چې چادري والا بنځې ناره کړه: وروره تر دې خايه

بې لوڅ کړو. مور ته يې هيڅ هم نه دي پرې ايښي. ټوپکي بنځې ته

وکتل. له خپلې شيطاني څيرې سره د موټر سيټ ته نږدې شو او وېي ويل:

که هغه پيسې نه لري ته خو هر شی لري، ته په (... کولای شی هغه

خلاص کړې. چې غوښتل يې بل څه ووايي، ما وويل:

که هغه پيسې نه لري ته خو هر شی لري، ته په (... کولای شی هغه

خلاص کړې. چې غوښتل يې بل څه ووايي، ما وويل: مور او تاسو ناموس

لرو، دې خوارکی مړی ورکړی، او له ټولو کړاونو سره پر دغه خطرناکه

لار د دوه لکه افغانیو لپاره تگ او راتگ کوي. تاسو دا ټوپک د ننگ

او ناموس لپاره اخيستی! لا مې خبرې پای ته نه وې رسيدلې چې هغه لکه

زخمي ليوه، زما خواته منډه کړه او پر مخ او سر يې په سوکانو ووهلم.

بنځه د هغه د پوچو خبرو په اوريدلو سره دغوسه ناک زمري په څير

ورږيدیده، په لوړ غبر يې **ص ۵**

ميره نه کوې؟ که په کابل کې نه پيدا کيږي، ديخوا ته زيات دي» او ادامه

يې ورکړه: «ولاره شه د غونډۍ پر سر له قومندان څخه اجازه واخله».

بنځه ناچاره او نازره له سيټ څخه ښکته شوه او په نفسکو غونډۍ ته

وختله. قومندان چې وينتان يې پر اوږو پراته وو، پر يوې زړې چوکۍ

ناست و او بنځې ته يې څير څير کتل. کله چې بنځه قومندان ته

ورسيده، سلام يې ورکړ او په کمزوري غبر يې وويل: قومندان

صايب، يوازی اته پيسه غوړي لرم، کابل ته بې ورم چې د اولادونو نفقه

برابره کړم. تر دې خايه يې دوه لکه افغانی راڅخه اخيستي دي. په خدای

که يو غران هم راته پاته وي. که مې ټوټې ټوټې هم کړې پيسې نه لرم چې

در يې کړم. قومندان بې له ځنځيره اوچت شو. په داسی حال کې چې

بنځې ته يې پوچ ښکندل کول، يوه داسې لغته يې په تشي کې ووهله چې

خوارکی شاته څو ملاقه وخوړل. قومندان چې مغرور او فاتح ولاړ و،

په بېر غبر خپل «مجاهد» ته ناره کړ: يو ټيم بې وگرځوه! او خپله کوټې ته

ولاړ. د بنځې بوغارې او د موټر بورونونکی غبر داسې سره يو ځای

کيده ته وا چې د تاريخ دردناکه مرثيه يې بيانوله. هغه مرثيه چې بيتونه

يې د قومندان په لغته، د بنځې په ملاقونو او په اوبښکينو سترگو ويل

شوې وه. بنځې د خپلې دې بهرې گټه بايللې وه. په موټر کې ټوله چپ

وو. ستونی مې راډک شو. د زړه د درد احساس مې وکړ. و نه پوهيدم

چې د ماهير له لوړو او گولاييو څخه څنگه تير شوم. وروستي چرايي ته

چې ورسيدلو، سپين ږيري مخ راته راواړوه او وېي ويل: يوازی ۵۰ زره پاتې دي، آخري پوسته به څنگه

تصميم مې درلود له دې بهرې وروسته، هر څه چې کيږي، د راکټو

لاندي ښار (کابل) کې به خاتنه يو کار پيدا کوم.

لا د درونټې ټونل څخه نه وو تير شوي چې يو مسلح ځوان پر لارې

ولاړ و او په زوره يې ناره کړه: دوه لکه! سپين ږيري په زاريو شو چې ۵۰

زره لرم. وروسته زما په منځگړتوب يې يو لک ومنلې او حرکت مو وکړ.

سپين ږيري تر سروبي څو لکه افغانی پاتکونو ته ورکړې. هغه خبرې نه

کولې خو ځان سره په ښکندلو گډه و. د زرداد پوستی په ليدو سره، چې د

گلبدين يو غټ عکس يې د سړک پر غاړی لگولی و، بند بند مې

ورږيديد. يو مسلح کس، چې ببر او اوږده وينتان يې وو، د لاس په

اشارې موټر يوې څنډې ته وغوښت او بې له ځنځيره يې ناره کړه: پنځه لکه

افغانی! د سپين ږيري زاری پيل شوې. ما هم ورته وويل چې تر دې خايه

زياتو پوستو له سپين ږيري څخه پيسې اخيستي. هغه په قهرجنه کتو راته

وويل: «مور څه دلته ستاسو د اناکانو لپاره شپه او ورځ پراته يو او ستاسو د

مال او ځان ساتنه کوو؟ نورو ته پيسې ورکوئ، مور ته يې نه راکوئ؟ که

دې بله خبره وکړه څلور ټوټې کوم دي!» ما چې د هغه ږيريدلې او

قهرجنه څيره وليدله، وويريدم او چپ شوم. سپين ږيري د پنځه لکو افغانیو

په شميرلو بوخت و چې وسله وال کس د سيټ تر شا د غوړيو ټيمونه

وليدل. په غبرگو سترگو يې وويل: دا په غلا او بې محصوله تيروي؟ چادري

والا بنځه په زاريو شوه چې دا زما دي. ميره مې وژل شوی او اولادونه

مې بې سرپرسته دي. زه د دې څو ټيمانو په خرڅولو د هغوی ژوند پر مخ وړم. سړي په خندا وويل: «ولې

سپين ږيري په وارخطايی کله ما، کله زما موټر ته کتل او څه يې نه ويل. ما

پر بارکشانو نارې وهلي: ژر ژر يې بار کړئ! که پر لارې راباندې شپه شوه،

د کابل مخ به و نه وينو. سپين ږيري هره شيبه لاس جيب ته وړ، په گوتو

يې ژر ژر څه شميرل. د هغه ماليخوليایي حالت زه انديښمن کړم

چې دا سړی به زما کرایه راکړي که نه؟

د مپليو او پوليو وروستی گونی بار شوې. لا مې رسی نه وې ټرلې چې

دوې د پاخه عمر بنځې د غوړو له ټيمانو ډکې کراچي

سره اورسيده. د يوې چادري پر سر وه او بلې په يوه لوی پلو ځان پيچلی

و. له سپين ږيري سره يې کومه خپلوي درلوده. خوارانو په څو

مياشتنيو جگړو کې خپله هستي له لاسه ورکړې وه. په هغه ورځو کې

زياتو يې سرپرسته بنځو له جلال آباد څخه خوراکی توکي د يو څه گټې

لپاره کابل ته وړل. څو ټيمان مې د بار پر سر او څو مې د سيټونو لاندي

کيښودل. د دوې تيز لمر د جلال آباد غرونو له شا څخه ورو ورو ښکاره کيده.

لاروي چابک ديخوا هاخوا روان وو. ځکه لس بجې شاوخوا د سړي بدن

په خولو خيشت پيشت کيده چې بايد يې تر يو سيوري لاندي دمه کړې

وای. ښار په ږيره ورو وسله والو کسانو ډک و. هر يو يې يوی خوا ته

څير و چې څه يې لاس ته ورشي. زه د وسله والو کسانو د ليدو څخه

دومره په تنگ شوی وم، چې فکر مې کاوه په نړۍ کې د بل هيڅ شي

څخه دومره کرکه نه لرم. د جلال آباد - کابل پر لويه لار لسهاو پوستو

ته پيسو ورکولو او هغوي ته د بارونو د خاوندانو زاريو دومره ځورولم، چې

سرمشق رزم و کار ...

نورانی آرمانگرا بود و از بیان آرمان‌هایش هراس نداشت. در سالهای پروژه‌ای پس از طالبان که بسیاری‌ها پوست انداختند و به آرمان‌های خود بخاطر پول یا پروژه پشت پا زدند او از هر فرصت برای بیان موضع‌اش بهره می‌گرفت و آرمان‌هایش را پاسداری می‌کرد. در رسانه‌ها حضور می‌یافت، دعوت مخالفانش را برای بحث می‌پذیرفت و بی‌پرده از جنایات و ظلم‌هایی که بر مردم و

وطن رفته بود، سخن می‌گفت، راه بدیل را نشان می‌داد و از حاکمیت جنگ و چور سالاری انتقاد می‌کرد. نورانی معلم بود. سالها برای تربیت کودکان و جوانان هم‌وطن‌اش با حداقل امکانات کوشید. از هر فرصتی برای دایر کردن صف و انتقال معلومات و دانش‌اش استفاده می‌کرد. در شرایط مهاجرت و زمانی که دسترسی به منابع نسبی آموزشی ممکن نبود، دست نوشته‌های او نقش مهمی در ارتقای ظرفیت شاگردانش ادا می‌کرد. پشت کار، مطالعه و انضباط‌اش از او معلم دوست داشتنی

و سرمشق خوب ساخته بود. نورانی مهمتر از همه اهل کار بود. شاید ماندگارترین تصویر از او در ذهن بیشتر دوستان و همکارانش بیداری، تلاش، پی‌گیری و تپیدن دایمی‌اش بود که متأسفانه در سالهای آخر به سرعت جسم‌اش را می‌فرسود و بسیار زودتر از آنکه باید، او را از ما گرفت. در کشور ما اکثریت مردم کار مناسب ندارند و عده‌ای محدودی که پست‌های دولتی و خصوصی را پر کرده‌اند به تنبلی و تن‌آسایی شهره می‌باشند. اوسط مدت کار موثر در روز گفته می‌شود که در کشورهایی چون افغانستان کمتر از یک

ساعت است. اما، در یکی از دفاتر همین کشور و در روزهایی که وقت و انرژی هزاران مرد و زن در سیستم غیرموثر کار کشور هدر می‌رفت، نورانی دست به قلم و از فرط خستگی کار، پشت میزش سکه کرد و مدتی بعد جان داد.

او برای ما کتاب گشوده‌ی زندگی مبارزان وطن بود. با مرور خاطراتش احساس می‌کنیم که نه تنها او را بلکه قافله بزرگی از مردان و زنان پیشگامی را می‌شناسیم که از برخی حتی نام و خاطره‌ای نیز برجای نمانده است. از اینرو بجاست که بگوییم، نورانی سرمشق رزم و کار بود.

استعمار، قومی او ...

د نړۍ د تیروڅو لسيزو تیر تاریخ په ډاگه کوي چې هرې سیمې یا هیواد ته چې استعماري ځواکونه رسیدلي او هغه هیوادونه یې په خپلې مستعمرې بدل کړې دي، په هغوی کې تر بل هر څه وړاندې د قوم، ژبې، سیمې، ټاټوبي او مذهب تر نامه لاندې شخړې او تریکی پیدا شوې دي، ځکه وروسته پاتې ټولني د قوم او ژبې تر نوم لاندې ډیر ژر د یو بل پر وړاندې وسلې ته لاس وړي او په دې توگه د استعماري ځواکونو موخو ته لاره هواروي.

لږ تر لږه افغانستان او عراق د دې واقعیت څرگنده یلگې دي. افغانستان او عراق دواړه هغه هیوادونه دي چې په کې گڼ شمیر قومونه اوسېږي او بیلابیلې ژبې لري او د دې تر څنګ په دواړو هیوادونو کې سني او شیعه مذهبونه تر نورو زیات لارویان لري. استعماري ځواکونو وکړای شول چې په دواړو هیوادونو کې

په ډیر مهارت او جلاکۍ سره د هغو قومونو، ژبو، سیمو او مذهبونو تر منځ د جگړو لمبې بلې کړې چې تر پرونه د یو بل تر څنګ په ډاډه زړه اوسیدل او له یو بل سره یې راشه درشه او هوسا ژوند درلود. عراق د همدې وسیلې بنسټ شو؛ هیواد په قومي، ژبني او مذهبي جگړو کې په کنډوالي بدل شو او دغه لړۍ لا تر اوسه دوام لري، خو افغانستان له نیکه مرغه تر اوسه د دې جگړې بنسټ شوی نه دی، خو په درشل کې یې دي.

په افغانستان کې گڼ قومونه اوسېږي، هر یو یې خپله ژبه او کلتور لري او هر څوک د خپل مذهب او سیمې قنر کوي. دغه قومونه مخکې له دې چې روسان پر افغانستان تیری وکړي، له یو بل سره د خور او ورور په څیر اوسیدل. نه چا د چا د قوم او ژبې سپکاوی کاوه او نه چا د چا مذهب او سیمې ته بد ویل، خو کله چې روسانو پر افغانستان تیری وکړ، حالات بدل شول. قوم، ژبه او سیمه د ولسونو تر منځ د تضاد او تفرقي د رامنځته کولو په موخه وکارول شول. کابل ته د مجاهدینو په راتگ او ورپسې د طالبانو

د واکمنۍ پر مهال دغه تضادونه خپلې وروستۍ کچې ته ورسیدل. زرگونه هیوادوال د قوم، ژبې، سیمې او مذهب تر نامه لاندې ووژل شول او یا شکنجه شول. بنسټیو هیوادونو او ځانگړو کړيو په افغانستان کې خپلې گټې په همدې تضادونو او اختلافونو کې موندلې دي.

د طالبانو د واکمنۍ له منځه تلل او په بن کې د نوي دولت جوړیدل یو وار بیا په افغانستان کې د قومي او ژبني تضادونو اور ته لمن وواژه. له هماغې لومړنۍ ورځې هر څه د ژبې او قوم پر بنسټ جوړ شول. په دې وروستیو کې د قومي او ژبني تضادونو لړۍ د هرې ورځې په تیریدو سره شدت مومي، ځکه استعماري کړۍ نه غواړي چې افغانان یو موټی پاتې شي، له دې کبله له هرې وسیلې څخه کار اخلي خو د افغانانو په منځ کې چې د یووالي ډیر اوږد تاریخ لري، نفاق او شقاق رامنځته کړي. سره له دې چې په عام ډول ولسونه له یو بل سره هېڅ ستونزه نه لري، خو یو شمیر څرگنده کړۍ او ډلې ټپلې هڅه کوي چې د بهرنیو په لمسون او پیسو د ژبې، قوم، سیمې او

مذهب تر نامه لاندې خلک د یو بل په وړاندې ودروي، چې له نیکه مرغه تر اوسه په دې بریالي شوي نه دي چې د ولسونو تر منځ لوی واټن رامنځته کړي، خو له دې سره سره یې د کرکې او نفاق تخم شیندلی دی او دا د هرې ورځې په تیریدو سره زیاتوالی مومي.

که چیرې د ژبني او قومي تضادونو او شخړو لړۍ په همدې ډول دوام ومومي، افغانستان به هم د عراق له برخلیک سره مخامخ شي او یو وار بیا به د نوي لسيزې په څیر د کابل په کوڅو کې وینې وبهیري. استعمار خپله بقا او گټه په همدې تضادونو کې ویني، له دې کبله د ټولو افغانانو او په ځانگړې ډول د روښن اندو دنله ده چې د ولسونو تر منځ ورورولۍ، مینې او محبت ته پراختیا ورکړي، نه دا چې له یو بل سره متحد قومونه د یو بل پر دښمنانو بدل کړي. باید په ډیرې هوښیارۍ او جدیت سره د استعماري کړيو او د هغوی د لاسپوڅو نقشې او موخې خنثی او له منځه یوسو، که نه د عراق برخلیک به ډیر ژر زموږ هیواد یو وار بیا په کنډواله بلل کړي.

احمد

سرمشق رزم و کار

نگار بود، اما روزنامه نگاری برایش حرفه نان آور، وسیله رسیدن به مقام و چوکی و شهرت کاذب نبود. از همه امکانات موجود رسانه‌ای و در سطوح مختلف برای بیان موضع و پیام اش استفاده می‌کرد. او سیاست مدار بود، اما سیاست را میدان داد و سندهای آلوده قدرت و ثروت نی بلکه معرکه‌ای به چالش کشیدن، رسوا کردن و مقهور ساختن نیروهای اهریمنی می‌دانست که زیر نام دین، فرهنگ، سنت و ارزش‌های ملی مصروف وطن فروشی، آدم کشی و چور و چپال بودند. برای ادای سهم‌اش به آکادمیسن بازی و قلم زنی‌های کم خطر دل خوش نمی‌کرد بلکه "دستی در آتش" داشت و از مواجه شدن و گفتگوی رویاروی با مخالفانش ابا نمی‌ورزید.

ص ۷

چون عبدالرحمان لودین، محمودی، غبار، اکرم یاری، دکتر فیض و امثال شان را پرورده بود. نمی‌دانستیم که میراث داران آن مبارزان در گوشه و کنار وطن بی ادعاه گمنام اما پی‌گیر و خستگی ناپذیر هنوز مشغول رزمند. داد نورانی یکی از آن سرمایه‌های گمنام بود. زندگی و کار با او بیش از هر کتاب و منبع دیگری مرا به شناخت نیمه دیگر وطن کمک کرد؛ نیمه‌ی روشن، افتخار آفرین و امید بخش؛ نیمه‌ای که به آدم توان ماندن و انگیزه امیدوار بودن می‌دهد. نورانی شاعر بود اما شاعر متعهد به اجتماع و مردم‌اش. برای او هسته شعر پیامش بود، و باقی همه ابزار پختن آن پیام. او روزنامه

کسانی امید می‌بستیم که نباید می‌بستیم. اما با گذشت زمان بسیار چیزها واضح تر و واقعی تر نمایان می شد. کم کم می‌فهمیدیم که صف مبارزه علیه استبداد هرگز خالی نبوده و قافله ناتمام مردان و زنانی که آگاهانه و استوار برای تحقق آزادی و عدالت اجتماعی در کشور رزمیده‌اند، بی توقف ادامه داشته است. در این مرحله تمایل شدیدی به شناخت مبارزان گذشته، بخصوص مشروطه خواهان، استقلال طلبان و آزادی خواهان مشهور و نیک‌نام در ما فوران می‌کشید و روزها و سالها در پی شناخت بهتر از محیط اجتماعی، خصوصیات فردی، انگیزه‌ها و عواملی می‌گشتیم که کسانی

ما که در یکی از بحرانی‌ترین و خونین‌ترین سالهای تاریخ کشور به مکتب می‌رفتیم عطش سیری ناپذیر برای درک چون و چراى بحران حاکم در کشور داشتیم. در آغاز معمولاً این که چرا جبهه مبارزین خالی می‌نماید و چرا در برابر این همه نابسامانی و ظلم قامت استواری به چشم نمی‌خورد و چراهایی مثل این ذهن عده‌ای از ما را مدت‌ها مصروف می‌کرد و باعث می‌شد تا کتاب بخوانیم، در نشست‌ها و محافل اجتماعی و سیاسی شرکت کنیم، سخنرانی‌ها و بحث‌های رسانه‌ای را تعقیب کنیم تا شاید پاسخی برای گوشه‌ای از سوال‌های بی‌شمارم خود پیدا نماییم. این راه پر از پست و بلندی و هیجان و اندو بود. بارها به چیزها

استعمار، قومی او ژبني تضادونه رامنخته کوي!

پورتیو وسایلو تر خنک مذهب هم د ولسونو د یووالي د له منځه وړلو لپاره بله آسانه وسیله ده چې د بنکیلاکگرو او یا واکمنانو لخوا کارول کیږي. د نړۍ د تیرو څو لسیزو تیر تاریخ په ډاگه کوي چې هرې سیمې یا هیواد ته چې استعماري ځواکونه رسیدلي او هغه هیوادونه یې په خپلې مستعمرې بدل کړي دي، په هغوی کې تر بل هر څه وړاندې د قوم، ژبې، سیمې، ټاټوبي او مذهب تر نامه لاندې شخصې او تربگنې پیدا شوې دي، ځکه وروسته پاتې ټولني د قوم او ژبې تر نوم لاندې ډیر ژر د یو بل پر وړاندې وسلې ته لاس وړي او په دې توگه د استعماري ځواکونو موخو ته لاره هواروي.

ص ۷

سره د هغو قومونو، ژبو، سیمو او مذهبونو تر منځ د جگړو لمبې بلې کړي چې تر پرونه د یو بل تر خنک په ډاډه زړه اوسیدل او له یو بل سره یې راشه درشه او هوسا ژوند درلود. عراق د همدې وسیلې بنسټکار شو؛ هیواد په قومي، ژبني او مذهبي جگړو کې په کنډوالي بدل شو او دغه لړۍ لا تر اوسه دوام لري، خو افغانستان له نیکه مرغه تر اوسه د دې جگړې بنسټکار شوی نه دی، خو په درشل کې یې دي. قوم، ژبه، سیمه او ټاټوبي هغه وسایلو دي چې په وروسته پاتې ټولنو کې ورڅخه په ډیره آسانه د واکمنې طبقې یا استعماري ځواک لخوا کتنه اخیستل کیږي. د

او مذهب تر نامه لاندې شخصې او تربگنې پیدا شوې دي، ځکه وروسته پاتې ټولني د قوم او ژبې تر نوم لاندې ډیر ژر د یو بل پر وړاندې وسلې ته لاس وړي او په دې توگه د استعماري ځواکونو موخو ته لاره هواروي. لږ تر لږه افغانستان او عراق د دې واقعیت څرگنده بیلگې دي. افغانستان او عراق دواړه هغه هیوادونه دي چې په کې گڼ شمیر قومونه اوسېږي او بیلابیلې ژبې لري او د دې تر خنک په دواړو هیوادونو کې سني او شیعه مذهبونه تر نورو زیات لارویان لري. استعماري ځواکونو وکړای شول چې په دواړو هیوادونو کې په ډیر مهارت او چالاکی

قوم، ژبه، سیمه او ټاټوبي هغه وسایلو دي چې په وروسته پاتې ټولنو کې ورڅخه په ډیره آسانه د واکمنې طبقې یا استعماري ځواک لخوا کتنه اخیستل کیږي. د پورتنیو وسایلو تر خنک مذهب هم د ولسونو د یووالي د له منځه وړلو لپاره بله آسانه وسیله ده چې د بنکیلاکگرو او یا واکمنانو لخوا کارول کیږي. د نړۍ د تیرو څو لسیزو تیر تاریخ په ډاگه کوي چې هرې سیمې یا هیواد ته چې استعماري ځواکونه رسیدلي او هغه هیوادونه یې په خپلې مستعمرې بدل کړي دي، په هغوی کې تر بل هر څه وړاندې د قوم، ژبې، سیمې، ټاټوبي